

Oslo universitetssykehus HF

Styresak

Dato møte: 26. mars 2021

Saksbehandler: Viseadministrerende direktør økonomi og finans

Vedlegg: Styresak 024-2021 i Helse Sør-Øst RHF
Økonomisk langtidsplan 2021-2024 – planforutsetninger

SAK 18/2021 ØKONOMISK LANGTIDSPLAN 2022-2025 (2041)

Forslag til vedtak

Styret tar redegjørelsen om økonomisk langtidsplan 2022-2025 til orientering.

Oslo den 19. mars 2021

Bjørn Atle Bjørnbeth

Innledning

Styret gis med denne saken en orientering om de økonomiske føringer Helse Sør- Øst RHF har gitt for økonomisk langtidsplan for årene 2022-2025 (2041) og de forutsetninger som følger av siste vedtatte økonomisk langtidsplan 2021-2024.

Det er foreløpig lagt til grunn et resultatkrav for 2022 på 450 millioner kroner i samsvar med den resultatutvikling som finnes i siste vedtatte økonomiske langtidsplan for Oslo universitetssykehus HF.

Planforutsetninger knyttet til blant annet inntektsrammer og aktivitetsutvikling ble vedtatt av styret i Helse Sør-Øst RHF i sak 024-2021 behandlet på styremøte 11. mars. Saksfremlegget til sak 024-2021 er vedlagt denne saken. Helse Sør-Øst RHF sitt vedtak i sak 024-2021 fremgår av foreløpig protokoll:

1. *Helseforetakene skal i sine økonomiske langtidsplaner for perioden 2022–2025 legge til grunn følgende planforutsetninger:*
 - *De fem prioriterte satsingsområdene i regional utviklingsplan er førende for økonomisk langtidsplan*
 - *Nye arbeidsformer – bedre bruk av teknologi og mer brukerstyring*
 - *Samarbeid om de som trenger det mest – integrerte helsetjenester*
 - *Redusere uønsket variasjon*
 - *Mer tid til pasientrettet arbeid*
 - *Forskning og innovasjon for en bedre helsetjeneste*
 - *Samlet vekst i pasientbehandlingen skal være minst 2,1 prosent i 2022 og 1,5 prosent årlig fra 2023 til 2025. Veksten i ISF-finansiert pasientbehandling skal være minimum 5,7 prosent i planperioden. Veksten innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling skal hver for seg være høyere enn for somatikk i hele planperioden. For 2022 skal veksten være minst 2,1 prosent innen somatikk, 2,2 prosent innen psykisk helsevern, og 2,3 prosent innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Det gis spesifikke aktivitetskrav for helseforetakene for 2022.*
 - *Tilgjengelighet til tjenesten skal bedres, og målsetninger om utvikling i ventetider per tjenesteområde og forløpstider for pakkeforløpene skal nås.*
 - *Bedring i kvalitet og pasientsikkerhet skal prioriteres, herunder skal uønsket variasjon reduseres ved bruk av data fra helseatlas og kvalitetsregistre.*
 - *Helseforetakene skal legge til rette for flere kliniske behandlingsstudier og økt pasientdeltakelse i slike studier, jf. mål i Nasjonal handlingsplan for kliniske studier.*
 - *Det skal gjennomføres analyser av fremtidig bemanningsbehov. Analysene skal følges opp av tiltak som sørger for at kompetanse er i samsvar med helseforetakenes behov. Utdanningskapasiteten i tjenesten skal økes.*
 - *Helseforetakene skal benytte egne kartlegginger av status og behov for medisinsk-teknisk utstyr til å foreta prioriteringer og innarbeide anskaffelsesplaner for medisinsk-teknisk utstyr.*

- *Helseforetakene skal sette av midler til både ordinært og ekstraordinært vedlikehold. I gjennomsnitt skal det ordinære vedlikeholdet over tid utgjøre cirka 250 kr/kvm per år for hele bygningsmassen.*
2. *Helseforetakenes økonomiske langtidsplaner skal baseres på realistiske forutsetninger om kostnads- og inntektsutvikling, og tiltak for å oppnå det planlagte resultatet skal i størst mulig grad beskrives og tallfestes. Dette arbeidet skal skje i nært samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner. Helseforetakene skal legge inntektsrammene i denne saken til grunn for sin planlegging. Det skal planlegges for å oppnå en resultatgrad på 2,5 prosent over tid.*
 3. *Som en planforutsetning legger styret til grunn at allerede prioriterte investeringsprosjekter videreføres. Ved store nybyggprosjekter påpeker styret viktigheten av grundig, involverende og forpliktende arbeid med gevinstrealiseringsplaner og konkretisering av tiltak for tilpasning av kostnadsnivået i forkant av innflytting.*
 4. *Styret slutter seg til at det planlegges et økende investeringsnivå for IKT i planperioden og forutsetter at det gjøres prioriteringer i den samlede porteføljen som sørger for akseptabelt risikonivå, samtidig som helseforetakene får tid til gradvis tilpasning til kostnadsnivået.*

Arbeidet med økonomisk langtidsplan har en tidshorisont på 20 år, men er samtidig en start på planleggingen for neste år, nå 2022. Endelig økonomisk langtidsplan når den legges fram for styret vil omfatte alle årene i 20-årsperioden, hvor også investeringene og de driftsøkonomiske effektene av nye sykehusbygg er innarbeidet. Oslo universitetssykehus HF er av Helse Sør-Øst RHF bedt om nå også å ta inn foreløpige vurderte økonomiske konsekvenser av leie av lokaler i Livsvitenskapsbygget for laboratorievirksomheten i foretaket og tilhørende forskning ved denne rulleringen av Økonomisk langtidsplan 2022 -2025.

Pågående pandemi vil som redegjort for i styresak 15/2021 kunne medføre stor innvirkning på måloppnåelsen i 2021 når det gjelder fristbrudd, ventetider, aktivitet, økonomi mv. Konsekvensene av dette for sykehusets oppgaver og rammebetingelser for 2022 er på dette tidspunkt ikke vurdert. Vurderingene av drift i 2022 slik det fremkommer i denne styresaken forutsetter implisitt at sykehuset jevnt over når de målene som er satt for virksomheten i 2021, og sykehuset vil i økonomisk langtidsplan legge dette som utgangspunkt for planlegging for 2022.

Inntektsrammer for økonomisk langtidsplan 2022 – 2025 fra Helse Sør – Øst RHF

Sammenlignet med rammer ved forrige oppdatering økonomisk langtidsplan 2021-2024

OSLO UNIVERSITETSSYKEHUS HF	Økonomiplan 2022-2025					
	2022	2023	2024	2025	2031	2036
Beregning av foreløpig inntektsramme	12 588 040	12 753 201	12 827 427	12 902 561	13 367 887	14 999 471
Basisramme inkl. KBF forrige periode (mill. kr)						
Endringer						
Forskuttet økn. basis 2021 sfa pensjon	72 323					
Omfordeling inntektsmodell	116 560	45 315	46 005	43 783	1 212 761	606 222
Oppgaver finansiert utenfor inntektsmodell	-7 353					
Gjestepasientoppgjør 2022 Oslo sykehusområde	-21 564					
Økt aktivitet	85 423	59 247	59 464	59 666	70 245	76 724
Netto ABE	-30 336	-30 336	-30 336	-30 336		
Justering av etårig aktivitetsvekst	-30 811					
Nasjonalt tverrfaglig team for diagnostisering og identifisering av døvblindhet NTT	-632					
Omfordeling av finansiering av legemiddelkostnader fra 2018	-18 450					
Foreløpig basisramme	12 753 201	12 827 427	12 902 561	12 975 674	14 650 893	15 682 416

Økt basisramme planforutsetninger ØLP 2022-2025	165 161	74 226	75 133	73 113	1 283 005	682 945
Økt basisramme planforutsetninger ØLP 2021-2024	-84 895	-89 969	-91 145	-86 258	-1 286 326	-616 950
Endring	80 267	-15 743	-16 012	-13 144	-3 320	65 995

Inntektsbilag i tabellen over er mottatt fra Helse Sør- Øst RHF 12.mars 2021.

Tabellen over viser endrede inntektsrammer mot inntektsrammer ved forrige økonomisk langtidsplan oppdatering for planperioden 2022 – 2025 og for årene 2031 og 2036, hvor henholdsvis nye bygg i etappe 1 og etappe 2 er forutsatt å være drift. Den store veksten i basisramme for disse årene skyldes utvidet opptaksområde som følge av overføring av bydelene Alna, Grorud og Stovner fra AHUS.

Inntektsutviklingen fra 2021 til 2022 er økt med om lag 80 millioner kroner sammenlignet med det som var forutsetningen fra Helse Sør- Øst RHF for økonomisk langtidsplan 2021 -2024. Isolert sett vil dette medføre ingen realvekst i samlet rammefinansiering fra 2021 til 2022 sammenlignet med forrige økonomisk langtidsplan 2021-2024, da om lag 70 millioner kroner er knyttet til økte pensjonskostnader for innværende år (2021).

Realveksten for 2022 er således på om lag samme nivå som forutsatt ved forrige rullering av økonomisk langtidsplan 2021 – 2024.

Andre eksterne planforutsetninger for planperioden 2022 - 2025

Medikamentkostnader

Prognosen for vekst i medikamentkostnader fra Sykehusapotekene HF for perioden 2021 -2025 er på 24 prosent, om lag 320 millioner kroner for Oslo Universitetssykehus HF. Til sammenligning økte medikamentkostnadene med 33 prosent for perioden 2017 – 2021, til sammen med 340 millioner kroner. Det er forventes fortsatt en betydelig vekst i medikamentkostnadene for kommende planperiode, men veksten er avtagende sammenlignet med utviklingen i medikamentkostnader siste 4 år.

Kostnadsvekst Sykehuspartner

Oslo universitetssykehus har foreløpig ikke mottatt innspill fra Sykehuspartner.

Planforutsetninger for siste oppdatering av økonomisk langtidsplan (2021-2024)

Den foreløpige vurderingen basert på mottatte planforutsetninger fra Helse Sør-Øst RHF er at økonomisk langtidsplan 2022 -2025 ikke vil skille seg vesentlig fra hovedtall ved forrige økonomisk langtidsplan 2021-2024. Hovedtallene for resultat, aktivitetsvekst og bemanning fra siste rullering av økonomisk langtidsplan 2021 – 2024 fremgår av tabellen under.

ØLP 2021 -2024	Budsjett 2021	ØLP 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Sum 2022 -2030
Resultat (ekskl. salg av eiendom)	350	350	450	535	481	577	680	740	707	643	554	5 368
Aktivitetsøkning (ISF poeng)	1,2 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,3 %	13,4 %
Endring bemanning	0,1 %	-0,5 %	0,2 %	0,4 %	-0,3 %	0,8 %	0,3 %	1,1 %	1,5 %	1,7 %	1,8 %	7,4 %
Resultatmargin (EBITDA)	4,9 %	5,0 %	5,3 %	5,7 %	6,6 %	6,9 %	7,3 %	7,2 %	6,9 %	6,5 %	5,9 %	
Resultat før avskrivninger og finans	1 302	1 286	1 385	1 509	1 771	1 856	1 984	1 992	1 932	1 832	1 693	

Resultatutvikling fra gjeldende økonomisk langtidsplan 2021-2024

Det er for 2022 forutsatt et resultat på 450 millioner kroner, en økning på 100 millioner kroner fra budsjettet resultat i 2021.

Resultatet er planlagt økt med om lag 230 millioner kroner for perioden 2022-2025. Nytt klinikkbygg på Radiumhospitalet og ny Storbylegevakt på Aker tas i bruk fra 2024 og gir en reduksjon i resultatet isolert sett for dette året som følge av økte kapitalkostnader og økte leiekostnader. For perioden 2028 – 2030 reduseres resultatene som følge av høye pukkelkostnader før nye bygg på Aker og Rikshospitalet tas i bruk fra 2031.

Oppbygging av resultat før avskrivninger og finans før nye bygg tas i bruk til et nivå på om lag 2 mrd. kroner i 2027 (reduksjonen deretter skyldes midlertidige pukkelkostnader som faller bort i 2031) vil være et viktig finansielt bidrag til dekning av økte renter og avskrivninger på nye lån når disse slår inn i foretakets økonomi fra 2031.

Bestilling til klinikkene

Klinikkene er bedt om å komme med innspill til økonomisk langtidsplan 2022 – 2025. Alle klinikkene er bedt om å framskrive og vurdere for alle avdelingene:

Aktivitet for perioden 2022 - 2030
Bemanning for perioden 2022 – 2030
Gevinster for perioden 2022 – 2030

Fremskrevet bemanning og aktivitet gjennomføres ved alle avdelingene i foretaket og vil danne grunnlag for fordeling av aktivitetsdata og tilhørende bemanning på Nye Aker og Nye Rikshospitalet. Dette vil igjen være grunnlaget for arbeidet med gevinstrealiseringsplaner i forprosjekt Nye Aker og Nye Rikshospitalet.

Alle klinikkene har levert sine innspill i samsvar med plan 10. mars og kvalitetssikring av fordeling av aktivitet og bemanning på nye bygg i forhold til konsistens på hva som er besluttet fagfordeling og forutsetninger for virksomhetsinnhold for Nye Aker og Nye Rikshospitalet pågår.

Klinikkene har i bestilling utsendt første uka i mars fått frist 18. juni på utarbeide gevinstplaner for nye bygg (Nye Aker og Nye Rikshospitalet). Det er 1. kvartal gjennomført 3 ledersamlinger med tema gevinstrealisering for perioden 2022 -2030 og gevinster som følge av nye bygg fra 2031.

Aktivitetsforutsetninger fra gjeldene økonomisk langtidsplan 2021-2024

Det er forutsatt en aktivitetsvekst på 1,5 prosent ISF poeng fra 2021 -2022. For perioden 2021-2024 er det forutsatt en vekst på 6 prosent. Helse Sør Øst RHF har i styresak 024-2021, vedlagt saken, vist til at behovet for vekst innen ISF-finansiert somatisk aktivitet er beregnet til å være 5,7 prosent fra 2022 til 2025.

Klinikkene er i forbindelse med rullering av økonomisk langtidsplan 2022-2025 bedt om å gjøre en ny oppdatert vurdering av forventet vekst i pasientbehandlingen for planperioden 2022 - 2030 med utgangspunkt i budsjett 2021. Klinikkene er bedt om å legge siste SSB framskrivning av befolkningsvekst (aug. 2020) til grunn.

Ved framskrivning av aktivitetsnivå for 2022 til 2030 er klinikkene bedt om å vurdere om det er nye trender i behovet for pasientbehandling som innebærer endringer av varig karakter. Eventuelle planlagte endringer i oppgavedeling mellom

helseforetak/sykehus skal også tas med i vurderingen. Klinikkenes innspill til fremskrevet aktivitetsnivå for planperioden er ment å ivareta endringer i behov (demografi og ventelister) og bedret utnyttelse av intern kapasitet innenfor eksempelvis poliklinikk og operativ kapasitet. Målet er som tidligere å nå de nasjonale måltallene for ventetider og unngå fristbrudd.

Det forventes også at aktivitetsframskrivningen viser effekt av overgang fra døgnbehandling til dag- og poliklinisk aktivitet, samt økt bruk av video- og telefonkonsultasjoner for framskrivingsperioden 2022 – 2030.

Endring i klinikkens bemanning for gjeldene økonomisk langtidsplan 2021 - 2024

Forutsetninger som følger av forrige økonomisk langtidsplan 2021-2024 viser om lag 1 prosent samlet vekst i bemanningen for perioden 2022-2025. Klinikken er i prosessen nå samlet bedt om å legge til grunn en bedret arbeidsproduktivitet i planperioden 2022-2030 på 10 prosent.

Bemanningsutviklingen til klinikkene i forbindelse med økonomisk langtidsplan 2022-2025 forventes derfor å ha en vesentlig lavere økning enn fremskrevet aktivitetsvekst. Den delen av effektiviseringskravet som ikke løses av økt arbeidsproduktivitet må klinikkene løse med andre gevinster (f.eks. redusert innleie fra vikarbyrå, reduserte varekostnader eller reduksjon i andre driftskostnader).

Planforutsetninger investeringer – rammer fra siste oppdatering økonomisk langtidsplan 2021-2024

Tabellen under viser investeringsrammer og finansieringsplan som foreløpig er lagt til grunn for økonomisk langtidsplan 2022-2025. Disse bygger på det som lå til grunn ved forrige rullering av økonomisk langtidsplan 2021- 2024.

Investeringsbudsjett (inkl. byggelånsrenter) (mill kroner)		ØLP 2022	ØLP 2023	ØLP 2024	ØLP 2025
TOTALT	MTU	347	1 226	509	250
	Bygg	611	5 995	775	1 718
	Annet	74	74	61	82
	Egenkapital pensjon	94	104	115	115
	IKT	94	73	35	35
	SUM	1 221	7 471	1 495	2 200
Finansiert med	Ordinær likviditet	333	332	331	329
	Benyttet av resultater (ekskl. salg)	558	474	581	647
	Annen finansiering	37	47	46	46
	Benyttet av eiendomsalg	0	0	0	0
	Fordring på HSØ RHF	68	830	195	412
	Øremerkede tilskudd	0	622	58	0
	Lån	125	3 309	235	716
	Finansiell leie	100	1 859	50	50
	SUM	1 221	7 471	1 495	2 200

Av et samlet investeringsnivå på 12,4 mrd. kroner for perioden 2022-2025, utgjør nye bygg (Nytt klinikkbygg på Radiumhospitalet, Nytt protonsentor og Storbylegevakt) om lag 8,2 mrd. kroner. Det betyr at ordinære reinvesteringsprogram hvor OUS disponerer egen likviditet utgjør i overkant av 1 mrd. kroner årlig i perioden.

Det skal ved denne økonomisk langtidsplan oppdateringen utarbeides 2 områdeplaner på investeringsområdet, mot 4 områdeplaner tidligere år, en for byggområdet og en for teknologiområdet (IKT og MTU). Områdeplanene vil inngå som vedlegg til styrets behandling av økonomisk langtidsplan 2022-2025.

Av tabellen under fremgår investeringsrammer som er innarbeidet i økonomisk langtidsplan 2021-2024, her vist for hele perioden til 2030. Tabellen viser også utvikling i finansieringskilder for planperioden. Hvis resultatnivå ikke økes nevneverdig, er det ikke mulig å øke investeringsnivåene ut over det som følger av rammene som ble lagt ved forrige rullering av økonomisk langtidsplan 2021-2024.

ØLP 2021 -2024	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Resultat (ekskl. salg av eiendom)	350	450	535	481	577	680	740	707	643	554
Investeringer	1 100	1 221	7 471	1 495	2 200	1 089	1 191	950	707	37 859
Basisfordring	5 115	5 308	4 760	4 860	4 742	5 058	5 387	5 783	6 110	-3 446
Langsiktig gjeld inkl. finansiell leie	-3 222	-3 137	-7 940	-7 716	-7 970	-7 498	-7 070	-6 659	-6 433	-32 488

Utviklingen i basisfordringen (Oslo universitetssykehus HF sin fordring på Helse Sør-Øst RHF) er å anse som tvungen sparing og signalene er tydelig på at disse midlene ikke vil fristilles til andre investeringsformål enn til finansieringen av nye bygg. Det er følgelig bare et bedret resultatnivå som kan øke foretakets reinvesteringsevne, da lånefinansiering ikke er mulig uten Stortingets godkjenning. Det er også besluttet av Helse Sør-Øst RHF at inntekter fra salg av eiendom bare kan benyttes til finansiering av nye bygg. Det er videre satt begrensninger på bruk av finansiell leie..

Særlige forhold investeringsområdet ved denne økonomisk langtidsplan oppdateringen
Det skal i forbindelse med denne økonomisk langtidsplan-oppdateringen gjennomføres en oppdatert vurdering av hvilke investeringsbehov som gjenstår i etappe 2. Det vil bli utarbeidet oppdaterte kalkyler for hva som er investeringsbehovet når:

- Laboratoriebygg er flyttet fra etappe 2 til Livsvitenskapsbygget i 2026/2027
- Trykktank, smitteisolater, Grorud og Stovner for psykiatrien er flyttet inn i etappe 1

Av områdeplanene skal det fremgå hvilke investeringer som er planlagt for perioden 2022-2030, med størst detaljering første 4 år i planperioden.

Det vil også detaljeres ut i større grad enn tidligere hvilke investeringer som skal gjennomføres på Rikshospitalet før nytt bygg ferdigstilles i 2031.

Prosess – Økonomisk langtidsplan 2022-2025

Proessen knyttet til økonomisk langtidsplan 2022 -2025 er gjennomført i samsvar med planer så langt.

De viktigste milepælene i prosessen er:

1. Budsjettskriv med planforutsetninger sendt ut til klinikkene 29. januar 2021
2. Bestilling til klinikkene oppstart arbeid med gevinstplaner forprosjekt Nye Aker og Nye Rikshospitalet 4. mars

3. Frist for leveranse fra klinikker økonomisk langtidsplan 2022-2025 - 10. mars
4. Klinikkvise gjennomganger/kvalitetssikring er gjennomført i uke 11 og 12
5. Planforutsetninger vedtatt av styret i HSØ 11. mars (Sak 024/2021)
6. Orienteringssak styret i OUS 26. mars
7. Leveranse økonomisk langtidsplan 2022-2025 - HSØ 19. april
8. Orientering styret i OUS om leveranse HSØ – 30. april
9. Styrebehandling OUS HF 28. mai
10. Styrebehandling HSØ RHF 17. juni
11. Frist leveranse fra klinikker gevinstrealiseringsplaner Nye Aker og Nye Rikshospitalet 18. juni

Arbeidet med økonomisk langtidsplan 2022-2025 og gevinstrealisering i forprosjektet for Nye Aker og Nye Rikshospitalet er adskilte prosesser men henger nært sammen selv om de har forskjellige tidsfrister og innhold. Oversikten over viser derfor også viktige milepæler for arbeid med gevinstplaner i forprosjektet for Nye Aker og Nye Rikshospitalet. Økonomisk langtidsplan må i løpet av 2021 gjennom 2 oppdateringer, for beskrivelse av helseforetakets bærekraft for beslutningspunkt økonomisk langtidsplan inkl. Livsvitenskapsbygget (normalt beslutningspunkt - 28. mai), og forprosjekt Nye Aker og Nye Rikshospitalet. Endelige gevinstrealiseringsplaner for Nye Aker og Rikshospitalet er planlagt ferdigstilt medio oktober 2021.

Administrerende direktørs vurdering

Oslo universitetssykehus HF har gjennomgående en meget gammel bygningsmasse og en av de eldste utstyrsparkene i regionen. Dette gjør det nødvendig med omfattende investeringer i bygninger og utstyr over de kommende 10 - 15 år. Det er besluttet omfattende nybyggingsprosjekter ved helseforetaket som over tid vil bety en fornyelse av størstedelen av foretakets bygningsmasse. Som følge av dette er det nødvendig å dreie bruken av foretakets inntekter fra drift til investeringer. På kort sikt må foretaket oppnå positive resultater fra driften for å kunne finansiere løpende investeringsbehov i utstyr og bygningsmessig vedlikehold. På lengre sikt må driften innrettes slik at den kan forsvare økte kapitalkostnader (renter og avskrivninger) på store lånefinansierte bygningsinvesteringer.

Arbeidet med økonomisk langtidsplan, som tidligere år, har som utgangspunkt at virksomheten i planleggingsåret (nå 2021) blir gjennomført om lag som forutsatt. Hvilke konsekvenser covid-19 vil få for planene for 2022 har det imidlertid ikke vært mulig å vurdere på dette tidspunkt.

Økonomisk langtidsplan 2022 – 2025 (2041) legges fram for behandling i styremøte 28. mai 2021. Fristen fra Helse Sør-Øst RHF er styrebehandling innen 30. mai.

Administrerende direktør tilrår at styret tar redegjørelsen om arbeidet med økonomisk langtidsplan til orientering.